

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir

SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER PROJESİ

Bileşen A: Sürdürülebilir Şehir Planlaması ve Yönetim Sistemleri
Seçili Büyükşehir Belediyeleri İçin Mevcut Durum Tespiti - 2
Proje Referansı: (IB-A1.C1-2)

**SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI ÇERÇEVESİNDE
MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ**

GÖREV 2 EK RAPORU

FİNAL 2022

SÜRDÜRÜLEBİLİR
ŞEHİRLER

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

İLBANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
SKA 1 - YOKSULLUĞA SON	6
SKA 2 - AÇLIĞA SON	9
SKA 3 - SAĞLIKLI VE KALİTELİ YAŞAM	11
SKA 4 - NİTELİKLİ EĞİTİM	13
SKA 5 - CİNSİYET EŞİTLİĞİ	14
SKA 6 - TEMİZ SU VE SANİTASYON	15
SKA 7 - ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ	18
SKA 8 - İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME	20
SKA 9 - SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI	23
SKA 10 - EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI	25
SKA 11 - SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR	26
SKA 12 - SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM	29
SKA 13 - İKLİM EYLEMİ	30
SKA 14 - SUDAKİ YAŞAM	31
SKA 15 - KARASAL YAŞAM	33
SKA 16 - BARIŞ ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR	34
SKA 17 - AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR	35

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları.....	5
Tablo 2: SKA 1 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	7
Tablo 3: SKA 2 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	9
Tablo 4: SKA 3 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	11
Tablo 5: SKA 4 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	13
Tablo 6: SKA 5 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	15
Tablo 7: SKA 6 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	17
Tablo 8: SKA 7 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	19
Tablo 9: SKA 8 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	21
Tablo 10: SKA 9 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	23
Tablo 11: SKA 10 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	25
Tablo 12: SKA 11 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	27
Tablo 13: SKA 12 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	29
Tablo 14: SKA 13 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	30
Tablo 15: SKA 14 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	31
Tablo 16: SKA 15 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	33
Tablo 17: SKA 16 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	34
Tablo 18: SKA 17 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları	35

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

GİRİŞ

Hazırlanan ek rapor dökümanı Büyükşehir Belediyelerinin sürdürülebilirlik mevcut durumu, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) çerçevesinde değerlendirilmektedir. Ek rapor, Proje¹ **Görev 2: Mevcut Durum Analizi** altında hazırlanan **Mevcut Durum Analizi Raporu**'nun parçasıdır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) çerçevesi kullanılarak Balıkesir, Kahramanmaraş, Malatya, Mardin, Ordu ve Van Büyükşehir Belediyelerinin sürdürülebilirlik değerlendirmeleri tamamlanmış ve bu değerlendirmeler ilgili belediyelere teslim edilmiştir. Ek Rapor olarak hazırlanan bu doküman yalnızca kullanılan metodolojinin paylaşılmasını amaçlamaktadır.

Büyükşehir Belediyelerinin Mevcut Durum Analizi Raporları, Belediyelerin sürdürülebilirlik mevcut durumunu ortaya koymakta ve ilgili boşluklarını tespit etmektedir. Raporda, Proje **Görev 1: Sürdürülebilirlik Çerçevesi** altında geliştirilen Büyükşehir Belediyeleri için Sürdürülebilirlik Çerçevesinin (BBSÇ) tema, alt-tema ve göstergeleri kullanılmıştır. BBSÇ, büyükşehir belediyelerine yönelik olarak sürdürülebilirliğin farklı boyutlarıyla ele alarak değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. BBSÇ, 4 Sürdürülebilirlik Boyutu (Sosyal, Çevresel, Ekonomik, Kurumsal) altında gruplandırılmış 16 tema altında 78 alt tema ve 258 göstergeden teşkilidir. BBSÇ'ler kullanılarak hazırlanan analizlere ilişkin metodoloji, raporun 1.3 Metodoloji bölümünde açıklanmaktadır. Ek rapor, Mevcut Durum Analizi Raporu'nun ana bölümünde BBSÇ kullanılarak yapılan tespitleri SKA'ları odağına alarak değerlendirmektedir. Bu kapsamda, ek raporda yer alan değerlendirmeler, Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen ve Tablo 1'de sunulan 17 SKA altında yapılmaktadır. Her bir SKA altında, BB'lerin mevcut durumu ve ilgili boşlukları ortaya konulmaktadır. Değerlendirmelerin nüvesini BBSÇ altında geliştirilen göstergeler oluşturmaktadır. Her SKA için ilk olarak BBSÇ'nin o SKA'nın altında sınıflandırılan göstergelerine dayanarak ön değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci olarak proje uzmanları bu değerlendirmeleri gözden geçirmiş ve gerekli olması halinde açıklamaları genişleterek BB'lerin SKA'lar nazarındaki durumunu raporlamıştır.

BBSÇ'nin oluşumunda, SKA'lar dikkate alınmıştır ve bu nedenle BBSÇ 17 küresel amaçla tutarlıdır. BBSÇ'nin 258 göstergesinin tümü SKA'larla bağlantılıdır. Buna rağmen, BBSÇ göstergelerinin büyük bölümü SKA göstergelerinden farklıdır. BBSÇ toplam 247 SKA göstergesinin %35'ini kapsamaktadır.²

Ek'in 17 bölümü ve bir eki bulunmaktadır. Her bir bölüm, ilk olarak bir SKA ve o SKA'nın Belediyelerin sürdürülebilirliğiyle ilişkisini kısaca açıklamaktadır. İkinci olarak, BB'lerin ilgili SKA'ya ilişkin mevcut durumu ve ilgili başlıkları raporlanmaktadır. Bu bölümlerde, Büyükşehir Belediyelerine ilişkin BBSÇ göstergeleri özelinde yapılan değerlendirmelere yer verilmemektedir. BBSÇ göstergeleriyle yapılan detaylı değerlendirmeler ana raporun 4 numaralı ekinde yer almaktadır.³

1 "Büyükşehir Belediyeleri için Mevcut Durum Tespiti - 2" Projesi, Dünya Bankası (DB) ile Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilen ve İLBANK tarafından uygulanan Sürdürülebilir Şehirler Projesi (SCP)'nin bir parçasıdır. SCP, Türkiye'de şehirlerin sürdürülebilirlik düzeylerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. SCP esas olarak iki bileşen üzerinden uygulanmaktadır; Bileşen A ile belediyelere ve idarelerine teknik destek sağlanmakta, Bileşen B ile de Dünya Bankası kredileriyle belediyelerin sürdürülebilir kentsel kalkınma için önceliklendirilmiş yatırımları desteklenmektedir. "Büyükşehir Belediyeleri için Mevcut Durum Tespiti - 2" Projesi SCP Bileşen A altında yer almaktadır.

2 BBSÇ ve SKA hedef ve göstergelerinin detaylı karşılaştırılması, Proje Görev 1: Sürdürülebilirlik Çerçevesi Raporu'nun **Ek-4 BBSÇ'nin SKA'lar Bağlamında Değerlendirilmesi** ile yapılmıştır. BBSÇ göstergeleriyle SKA göstergelerinin farklılıkları, nedenleriyle birlikte raporlanmıştır.

3 Mevcut Durum Analizi Raporları, BB'lere ilişkin BBSÇ göstergeleriyle yapılan değerlendirmeleri içermektedir. Bu açıdan göstergelere ilişkin değerlendirmelerin bu ekin eki olarak SKA'lar altında verilmesi, rapor içeriğinin tekrarlanması anlamına gelmektedir. Öte taraftan, yapılan bu tekrar, gösterge bazlı incelemelere SKA'lar özelinde ulaşmak isteyen uzmanlara kolaylık sağlayacaktır. Bu sebeple, göstergelere ilişkin ek, sanal versiyonda oluşturularak uzmanların erişiminin kolaylaştırılması hedeflenmiş, basılı raporda tekrardan kaçınmak için bu çıktılarda göstergelerin SKA'lar altında sıralandığı eke yer verilmemiştir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar başlığı altında “Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak” amacını taşımaktadır. Bu nedenle, raporda SKA 11’e ayrı bir önem verilmiştir. Rapor içeriğinin önemli bir bölümü SKA 11 bölümü altında yer almaktadır. B üyükşehir Belediyelerinin SKA 11 altındaki mevcut durumunu daha anlaşılır bir şekilde ortaya koymak için bu SKA altındaki değerlendirmeler BBŞÇ temaları dikkate alınarak gruplandırılmıştır.

Tablo 1: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları⁴

No	Başlık	Amaç
SKA 1	Yoksulluğa Son	Yoksulluğun tüm biçimlerini her yerde sona erdirmek
SKA 2	Açlığa Son	Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek
SKA 3	Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam	Sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almak
SKA 4	Nitelikli Eğitim	Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmek
SKA 5	Cinsiyet Eşitliği	Cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmek
SKA 6	Temiz Su ve Sanitasyon	Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak
SKA 7	Erişilebilir ve Temiz Enerji	Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak
SKA 8	İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek
SKA 9	Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
SKA 10	Eşitsizliklerin Azaltılması	Ülkelerin içinde ve arasındaki eşitsizlikleri azaltmak
SKA 11	Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak
SKA 12	Sorumlu Üretim ve Tüketim	Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarını sağlamak
SKA 13	İklim Eylemi	İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek
SKA 14	Sudaki Yaşam	Sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak
SKA 15	Karasal Yaşam	Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek, biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek
SKA 16	Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar	Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak
SKA 17	Amaçlar için Ortaklıklar	Uygulama araçlarını güçlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığı canlandırmak

4 <http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/>

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 1 - YOKSULLUĞA SON

SKA 1'in amacı, tüm boyutlarıyla yoksulluk içinde yaşayan insan sayısını en az yarıya indirmek, çeşitli sosyal koruma sistemleri ve önlemlerini uygulamaya koymak ve başta yoksul ve kırılgan durumdakiler olmak üzere tüm insanların temel hizmetler, yeni teknolojiler ve mikrofinansı da kapsayan mali hizmetlere erişiminde eşit haklara sahip olmalarını sağlamaktır. SKA 1, aşağıdaki gibi özetlenebilecek ulusal ve uluslararası düzeydeki hedefleri kapsamaktadır:

- Tüm insanlar için aşırı yoksulluğun ortadan kaldırılması,
- Her yaşta yoksulluk içinde yaşayanların oranını azaltmak,
- Ulusal olarak uygun sosyal koruma sistemlerinin uygulanması,
- Yoksulların ve savunmasız durumdakilerin direncini artırmak,
- Başta en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için kaynakların seferber edilmesi,
- Yoksulluğun ortadan kaldırılması eylemlerini desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde çerçeve politikalar oluşturmak.

SKA'ların uygulanmasındaki başarı, uluslararası, ulusal ve yerel düzeylerde sahiplenme ve politika tutarlılığının sağlanmasına bağlıdır; ancak bu SKA için ulusal ve uluslararası düzeydeki idareler kritik bir role sahiptir. Hem ekonomik büyüme hem de sosyal koruma sistemindeki iyileştirmeler bu SKA'ya katkıda bulunabilir. Yoksulluğu azaltmaya yardımcı olan bir dizi yasal ve kurumsal düzenleme vardır. Sosyal koruma sisteminin yeniden yapılandırılması, bu amaçla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun devreye alınması ve hassas gruplara yönelik diğer birimlerin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde bir araya getirilmesi önemli gelişmelerden bazılarıdır. Ulusal İstihdam Stratejisi, Ulusal Genç İstihdam Stratejisi, Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı, İklim Değişikliği Stratejisi ve Uluslararası Kalkınma İş birliği Programı SKA 1'e ilişkin kilit politika belgeleri arasında UKP'ler ve ilgili kamu kurumlarının stratejik planlarına ek olarak yer almaktadır. Merkezi İdare (ve il idareleri), yerel düzeyde SKA 1 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organdır. Öte yandan, yerel yönetimler olarak belediyeler, SKA 1'in uygulanmasında doğrudan hizmet sunabilmektedir. Bu nedenlerle, "Ekonomik Gelişme ve "İstihdam" ve "Sosyal Hizmetler", BBŞÇ'nin iki teması olarak tanımlanmaktadır. konular, Türkiye'de ağırlıklı olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın sorumluluk alanındadır. Belediyelerin yoksullukla mücadelede yetki ve sorumlulukları sınırlıdır ve daha çok sosyal yardımlar şeklinde gerçekleşmektedir. Diğer taraftan, istihdamı destekleyici, kız çocuklarının ve engellilerin eğitime erişimini kolaylaştırıcı, kırsal kesimde yeni iş olanakları sağlamaya dönük tüm projeler yoksullukla mücadelede etkili araçlardır.

SKA 1'in 7 hedefi ve toplam 13 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 4 tanesini, kısmî olarak da 3 tanesini kapsamaktadır. BBŞÇ'de SKA 1 göstergelerinden 6'sı kapsamamıştır. Kapsanmayan SKA 1 göstergelerinden 3 tanesi Türkiye'de il düzeyinde esas olarak merkezi idarenin taşra örgütü tarafından yönetilmekte ve uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konularla ilgilidir, 1'i Türkiye'nin mevcut gelişmişlik durumuyla ilgili değildir; 2 tanesi için ise Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 1 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: SKA 1 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 1 – Yoksulluğa Son	13	8		4	3	6	3	1	2

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Hedef 1.2 “yoksulluk içinde yaşayan her yaşta erkek, kadın ve çocuk oranının en az yarıya indirilmesini amaçlamaktadır ve bu hedefe ulaşılmasını değerlendirecek bir gösterge “**ulusal yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfusun oranı**” olarak belirlenmiştir. Hedef 1.2'ye ilişkin olarak Müşavir, bir gösterge olarak “**medyan hane halkı kullanılabilir fert geliri**”ne odaklanmayı seçmiştir ve bunu Türkiye'nin ulusal ortalaması ile karşılaştırmıştır. Yoksulluk içinde yaşayanlar yerine medyan gelir gruplarına odaklanılmasının nedeni, belediyelerin yoksullukla mücadele imkânlarının kısıtlı olması ve genellikle bunu aynı yardımlarla yapmalarıdır. Ancak belediyeler, kurslar düzenleyerek, el işi pazarları açarak, belirli işletmelerin kümelenmesine yardımcı olarak vb. yollarla sakinlerin becerilerini artırarak hane halkı gelirine katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, medyan gelir, belediyelerin, sakinlerinin gelirine ilişkin politikaların etkisini izlemesi ve değerlendirmesi için daha yararlı bir göstergedir. Öte yandan, belediyeler ile su ve kanalizasyon idareleri, hizmetleri için karşılanabilirlik eşiğinin medyan hane halkı gelirine göre belirlendiği tarifeler belirlemektedir. Örneğin, su tarifeleri için karşılanabilirlik eşiği genellikle medyan hane gelirinin %2,5'i olarak belirlenir.

Amaç 1.3 “Herkes için ulusal açıdan uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin hayata geçirilmesi ve 2030'a kadar yoksul ve kırılgan durumdaki kişiler için önemli ölçüde korunma sağlanması”nı kapsamak için bir gösterge kullanılmıştır: **Yaşlı bakımevi hizmetinden faydalanan kişi sayısı**. “2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması” olan Hedef 1.5'in kazanımını değerlendirmek için, dört farklı gösterge kullanılmıştır: (1) **100 bin kişi başına son 30 yılda afetlerde ölen kişi sayısının güncel nüfusa oranı**, (2) **100 bin kişi başına son 30 yılda afetlerde yaralanan kişi sayısının güncel nüfusa oranı**, (3) **Son 30 yılda afetlerde yıkılan ve ağır hasar alan bina sayısı**, (4) **Afet ve acil durum risk azaltma planının varlığı**. Bu göstergeler, SKA 11 altında kullanılmaktadır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

“Yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik eylemlere yapılan hızlandırılmış yatırımları desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde, yoksulların lehine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı sağlam politika altyapılarının oluşturulması”nı hedefleyen Hedef 1.b, “**Sosyal hizmet harcamalarının oranı**” isimli gösterge aracılığıyla değerlendirilmektedir.

Bütün bu göstergelere ek olarak, belediye ile diğer kurumlar arasındaki iş birliğinin düzeyini gösterebilen ve toplumun temel sorunlarına cevap bulmaya çalışan “**sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte üretilen sosyal sorumluluk projesi sayısı**” göstergesi de BBSÇ’ye eklenmiştir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 2 - AÇLIĞA SON

SKA 2'nin amacı; açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmayı sağlamak ve sürdürülebilir tarımı desteklemektir.

Merkezi İdare (ve il idareleri), yerel düzeyde SKA 2 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organdır. Müşavir, gıda arzını garanti altına alma ve kırsal alanlardan şehir merkezlerine göçü kontrol etme aracı olarak ağırlıklı olarak gıda güvenliği ve tarımın teşvikine odaklanmıştır. Açlık ve yetersiz beslenmeye ilişkin göstergeler, ülkenin gelişmişlik düzeyi ve belediyelerin sorumluluklarıyla uyumlu olmadığı için göz ardı edilmiştir.

Açlıkla mücadele iller bazında tarımın desteklenmesini gerektirir. Özellikle büyükşehir belediyelerinin sorumluluk alanlarının tüm il sınırlarına genişletilmesi sonucunda, köyler ve kırsal alanlardaki kimi tarımsal faaliyetler de büyükşehir belediyelerinin yetki alanlarına girmiştir. Sağlıklı yönetilmiş ve çeşitlendirilmiş tohumları, kültür bitkilerini, çiftlik ve evcilleştirilmiş hayvanları, yabani türlerin genetik çeşitliliğini korumak; kırsal altyapıyı güçlendirmek, tarımsal araştırma ve çiftçi eğitim hizmetlerini desteklemek gibi konular Büyükşehir Belediyeleri'nin stratejik planlarına dahil edilmiştir. Sebze – meyve hallerini, mezbahaneleri işletmekle yükümlü olan Büyükşehir Belediyeleri'nin gıda piyasalarının düzgün işleminde pek çok sorumlulukları vardır.

SKA 2'nin 14 göstergesi vardır. BBSÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 1 tanesini, kısmî olarak da 3 tanesini kapsamaktadır. SKA 2'de kapsamayan göstergelerin toplam sayısı 10'dur. SKA 2 göstergeleri arasında 8 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken 2'si Türkiye'nin gelişmişlik düzeyiyle ilgili değildir; 5 tanesi için ise Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 2 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: SKA 2 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsam durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	SKA'lar (Sayı ve İsim)	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 2 – Açlığa Son	14	6		1	3	10	8	2	5

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Büyükşehir belediyeleri sadece kent merkezinden değil, kırsal alanlardan da sorumludur. Bu nedenle önemli sayıda kişi gelir kaynağı olarak tarımsal faaliyete güvenmektedir. Belediyeler tarım ve hayvancılığa birçok yönden destek vermektedir. Bunlar; sulama sistemi kurmak, tohum ve arı kovanı temin etmek ile eğitimler düzenlemek olarak sıralanabilir. Bu şekilde sürdürülebilir gıda üretim sistemlerini ve dayanıklı tarım uygulamalarını desteklerler.

Müşavir, tarımın teşviki ile ilgili iki gösterge seçmiştir. Bunlar, “**İşlenen tarım arazisinin toplam yüzölçümüne oranı**» ve «**Belediye bütçesinden kırsal kalkınmaya ayrılan pay**”dır. Bu göstergeler “**Ekonomik Gelişme ve İstihdam**” teması altında sınıflandırılmaktadır.

Tohumların genetik çeşitliliğinin korunması önemli bir konudur; ancak bu konuda politika belirleyici Tarım ve Orman Bakanlığı olduğu için konunun ulusal düzeyde ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle tohum ve ürün çeşitlendirmesine ilişkin herhangi bir gösterge belirlenmemiştir.

Büyükşehir belediyelerinin gıda piyasalarında önemli rolleri vardır. Toptan gıda hallerinin işletmecileridir ve sistemin denetlenmesinden ve düzgün işleyişinden sorumludurlar. Bu nedenle Müşavir iki gösterge seçmiştir: “**Hal denetimleri sonucu yakalanan kayıt dışı mal miktarı**” ve “**Belediye tarafından yapılan gıda denetimlerinin sayısı**”dır. Bu göstergeler Yönetişim teması altında sınıflandırılmaktadır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 3 - SAĞLIKLI VE KALİTELİ YAŞAM

SKA 3'ün amacı; sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almaktır. SKA 3, sağlık programları, önleyici programlar ve sağlıkta kaynak kullanımı ile ilgili hedefler içerir.

Merkezi İdare, taşra teşkilatları ile yerel düzeyde SKA 3 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organdır. Bununla birlikte yerel yönetimler (i) bebek, çocuk ve anne ölümlerinin azaltılması için temiz su ve sanitasyonu sağlayabilir, yoksul semtlerde iyileştirme odaklı ve kent yoksullarının temel hizmetlere erişimini sağlayacak programlar uygulayabilir; (ii) hava kirliliğini azaltmak, sağlıklı yaşam tarzlarını güçlendirmek ve trafik kazalarından kaynaklı ölümleri önlemek için kentsel planlamayı bir araç olarak kullanabilir, toplu taşımaya yönelik politikalar geliştirebilir; (iii) su ve toprak kirliliğinden kaynaklanan ölümlerin azalması için doğal kaynakların etkili yönetimine ve çevre korumaya yönelik programları uygulayabilir,⁵ (iv) her yaşta sağlıklı yaşamı desteklemek için özellikle çocuklara, yaşlılara ve kadınlara yönelik sağlıklı yaşam projeleri geliştirebilir, ve (v) madde bağımlılığının önlenmesi ve tedavi süreçlerine yönelik rehabilitasyon ve entegrasyon faaliyetleri yürütebilir.⁶

SKA3'ün 28 göstergesi vardır. BBSÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 3 tanesini kapsamaktadır. SKA 3'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 25'dir. SKA 3 göstergeleri arasında 22 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 2'si Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi ilgili değildir; 1 tanesi için ise Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 3 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: SKA 3 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si					
		TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA'lar (Sayı ve İsim)	SKA'lar (Sayı ve İsim)			BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 3 – Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam	28	23		3		25	22	2	4

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

5 UCLG-MEWA

6 https://www.tbb.gov.tr/online/kitaplar/surdurulebilir_kalkinma_hedefleri_2017/html5forpc.html?page=14&bbv=1&pcode=

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

BBSÇ'de doğrudan kullanılan SKA 3 göstergeleri, “**Anne ölüm oranı**”, “**5 yaş altı ölüm hızı**” ve “**Karayolu trafik yaralanmalarına bağlı ölüm oranı**” göstergeleridir. Bu göstergelerden “Karayolu trafik yaralanmalarına bağlı ölüm oranı”, SKA 11 teması altında analiz edilmiştir.

Türkiye’de genel sağlık sistemi uygulandığından ve sağlık kurumlarının yeterli tedavi olanakları bulunduğundan, “Temel sağlık hizmetlerinin kapsama oranı” ve “Sürdürülebilir bir temelde elde edilebilir ve karşılanabilir temel ilaçlar setine sahip sağlık tesislerinin oranı” göstergeleri çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Türkiye’de doğumların %99,2’sinin nitelikli sağlık personeli tarafından gerçekleştirilmesi ve yeni doğan ölüm hızında SKA’ya ulaşılması nedeniyle “Nitelikli sağlık personeli ile gerçekleştirilen doğumların oranı” ve “Neonatal ölüm hızı” göstergeleri kullanılmamıştır. Bununla birlikte, bu göstergelerde oluşabilecek olumsuz gelişmeler, BBSÇ’ye dahil edilmiş olan “Anne ölüm oranı” ve “5 yaş altı ölüm hızı” göstergeleri ile izlenebilecektir.

Son olarak, “Cinsiyet, yaş ve belirli gruplara göre enfekte olmamış her 1.000 kişiye düşen HIV enfeksiyonuna yeni yakalananların sayısı”, “Madde kullanımına bağlı hastalık sebebi ile tedavi gören kişi sayısı” ve “hane halkına atfedilen ölüm oranı” ve ortam havası “kirliliği” yerel düzeydeki veri eksikliği nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Çalışma kapsamında, SKA 3 göstergelerine ek olarak, Türkiye’deki sokak hayvanlarının halk sağlığı ve güvenliğine olumsuz etkileri nedeniyle “Tedavi edilen sokak hayvanı sayısı” ve “Hayvan barınağı sayısı” göstergeleri ile yerel yönetimlerin sağlıklı yaşamı desteklemek için yaptıkları faaliyetleri çalışma kapsamında değerlendirmek üzere “**Belediye kulüplerinden lisanslı amatör sporcu sayısı**” göstergeleri BBSÇ’ye eklenmiştir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 4 - NİTELİKLİ EĞİTİM

SKA 4'ün amacı, kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmektir. Eğitime erişim, eşitlik ve yaşam boyu öğrenme fırsatları ile ilgili hedefler içermektedir.

Merkezi İdare, taşra teşkilatları ile yerel düzeyde SKA 4 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organdır. Bununla birlikte yerel yönetimler; (i) toplumların-kırılgan ve ötekileştirilmiş bireyler de dahil olmak üzere-eğitime katılım ve eğitim devamlılığı ile ilgili konularda yaşadıkları zorlukları belirleyip, bu sorunların aşılmasına yönelik çalışmalar yürütebilir (örn. dezavantajlı bireylerin okula ulaşımı, eğitim materyallerinin sağlanması, kurs ve burs benzeri eğitim desteklerinin verilmesi, okul ihtiyaçlarının karşılanması, okulların fiziksel olarak geliştirilmesi, vb.), (ii) teknik ve mesleki eğitim kursları açabilir,⁷ (iii) okul öncesi eğitim kurumları açabilir, ve (iv) kültürel faaliyetler ile öğrenme, gezi programları, eğitici etkinlikler, bilim merkezleri gibi konularda çalışma yapabilir.⁸

SKA 4'ün toplamda 12 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 1 tanesini, kısmî olarak da 4 tanesini kapsamaktadır. SKA 4'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 7'dir. SKA 4 göstergeleri arasında 4 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 2'i Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi ilgili değildir; 1 tanesi için ise Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 4 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: SKA 4 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
		TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda il Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı			BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
		Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil				Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok		
SKA 4 – Nitelikli Eğitim	12	9		1	4	7	4	2	1

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

SKA 4 göstergeleri arasından; “Cinsiyete göre, ilkokula resmi başlama yaşından bir yıl önce eğitime katılım oranı”, “Cinsiyete göre son 12 ay içinde genç ve yetişkinlerin örgün ve yaygın eğitime katılma oranı”, “Yetenek tipine göre bilgi ve iletişim teknolojileri becerisine sahip genç ve yetişkinlerin oranı”,

7 UCLG-MEWA

8 https://www.tbb.gov.tr/online/kitaplar/surdurulebilir_kalkinma_hedefleri_2017/html5forpc.html?page=14&bbv=1&pcode=

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

“Belirli bir yaş grubunda cinsiyete göre, (a) okuryazarlık ve (b) aritmetik becerilerde en az belirli bir düzeyde yeterliliğe sahip nüfusun oranı” ve “Tüm eğitim kademelerinde (i) küresel vatandaşlık eğitimi ve (ii) cinsiyet eşitliği ve insan hakları da dâhil olmak üzere sürdürülebilir kalkınma için eğitimin; (a) milli eğitim politikaları, (b) müfredat, (c) öğretmen eğitimi ve (d) öğrenci değerlendirmede yaygınlaştırılma düzeyi” göstergeleri BBSÇ’de doğrudan veya kısmen kullanılmıştır. **“Tüm eğitim kademelerinde (i) küresel vatandaşlık eğitimi ve (ii) cinsiyet eşitliği ve insan hakları da dâhil olmak üzere sürdürülebilir kalkınma için eğitimin; (a) milli eğitim politikaları, (b) müfredat, (c) öğretmen eğitimi ve (d) öğrenci değerlendirmede yaygınlaştırılma düzeyi”** göstergesi SKA 12 teması altında incelenmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının 2019-2020 yılı örgün eğitim istatistiklerine göre yerel yönetimler tarafından açılan anaokulları da dâhil olmak üzere toplum temelli kurumlarda okul öncesi eğitim alan çocuk sayısı toplam çocuk sayısının %7’sidir. Yerel yönetimlerin il genelinde net okul öncesi okullaşma oranına çok az etkisi olacağından, “Cinsiyete göre ilkokula resmi başlama yaşından bir yıl önce eğitime katılım oranı” göstergesi yerine “Belediyenin okul öncesi eğitim hizmeti veren okul sayısı” göstergesi kullanılmıştır.

Belediyelerin, öğrencileri lise ve üniversite sınavlarına hazırlamak için sundukları ücretsiz kurslar dışında, gençlerin ve yetişkinlerin örgün eğitiminde herhangi bir rolü yoktur. Yaygın eğitim konusunda ise Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2020 İzleme ve Değerlendirme Raporuna göre 2020 yılında Türkiye genelinde hayat boyu öğrenme kapsamında kurs alan 25-64 yaş arası kursiyerlerin sadece %9’u belediyelerin açtığı kurslara katılmıştır. Bu nedenle, belediyelerin mesleki ve teknik kurslardaki etkinliğini ölçmek için “Cinsiyete göre son 12 ay içinde gençlerin ve yetişkinlerin örgün ve yaygın eğitime katılma oranı” ve “Yetenek tipine göre bilgi ve iletişim teknolojileri becerisine sahip genç ve yetişkinlerin oranı” göstergelerinin yerine **“Mesleki eğitim kapsamındaki yaygın eğitim programlarında kurs başına düşen katılımcı sayısı”, “Mesleki eğitim kapsamındaki yaygın eğitim programlarından yararlananların sayısı”** ve **“Meslek edindirme kursları sayısı”** göstergeleri BBSÇ’de kullanılmıştır. Ayrıca, **“Üniversite mezunlarının toplam nüfus içindeki oranı”** ve **“Kişi başına düşen üniversite öğrencisi sayısı”** göstergeleri de “Yetenek tipine göre bilgi ve iletişim teknolojileri becerisine sahip genç ve yetişkinlerin oranı” göstergesi yerine kullanılmıştır.

“(a) Elektrik, (b) pedagojik kullanıma yönelik internet ve (c) bilgisayar, (d) engelli öğrencilere uyarlanmış altyapı ve malzemeler, (e) temel içme suyu, (f) tekil ve cinsiyete göre ayrılmış temel sanitasyon imkânları ve (g) temel el yıkama imkânlarına erişimi olan okulların oranı” ve “(a) Okul öncesi, (b) ilkokul, (c) ortaokul ve (d) lise düzeylerinde ilgili öğretim seviyesine uygun asgari düzeyde hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim (örn. pedagojik eğitim) almış öğretmenlerin oranı” göstergeleri Türkiye’nin gelişmişlik durumu ile ilgili olmadığı için BBSÇ’de kullanılmamıştır.

“Sektör ve çalışma türüne göre burslar için resmi kalkınma yardımı akımlarının hacmi” göstergesi ise veri eksikliği nedeniyle BBSÇ’ye dâhil edilmemiştir. Ancak, nihai raporda bir gösterge olarak önerilecektir.

Çalışma kapsamında SKA 4 göstergelerine ek olarak **“Halk kütüphanesi sayısı”** ve **“100.000 kişiye düşen gençlik merkezi sayısı”** eklenmiştir. Kütüphanelerin eklenmesiyle dijital, medya ve bilgi okuryazarlığı ve becerileri de dâhil olmak üzere evrensel okuryazarlığın teşvik edilmesi ve bilgiye

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

erişimdeki boşlukların kapatılması amaçlanırken, gençlik merkezleri mesleki eğitim, spor ve madde bağımlılığı ile ilgili konular hakkında faaliyet yürüten önemli bir kurumdur.

SKA 5 - CİNSİYET EŞİTLİĞİ

SKA 5'in amacı, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmektir. Kadına yönelik ayrımcılığın azaltılması, kadına yönelik şiddetin ve erken yaşta ve zorla evlendirmelerin önlenmesi, kadınların seçme ve seçilme hakkı gibi hedefler içermektedir.

Merkezi İdare (ve il idareleri) ve belediyeler sorumluluğu paylaşmakta ve yerel düzeyde SKA 5 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek durumdadırlar.

SKA 5'in toplamda 14 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 2 tanesini, kısmî olarak da 2 tanesini kapsamaktadır. SKA 5'de kapsamayan göstergelerin toplam sayısı 10'dur. SKA 5 göstergeleri arasında 3 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 4'ü Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi ile ilgili değildir; 3 tanesi için ise Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 5 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6: SKA 5 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda il Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 5 – Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	14	8		2	2	10	3	4	3

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

SKA 5, çalışma kapsamında Yönetişim teması altında yer aldığından, özellikle seçme ve seçilme hakkı üzerinde durulmuştur; bu nedenle sadece "(a) ulusal parlamentolarda ve (b) yerel yönetimlerde kadınların sandalye oranı", bir BBŞÇ göstergesi olarak kapsamaktadır. Ayrıca, SKA 4 "belediyenin okul öncesi eğitim hizmetleri sayısı" kapsamında seçilen gösterge, erken çocukluk döneminde kadınların istihdam düzeyini belirlemek için çok önemli olan 3-5 ve 5 yaş üstü grupların mevcut ihtiyaçlarının gösterilmesine yardımcı olacaktır. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) öncülüğünde Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğiyle hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi 2020'nin (TCE) sonuçları, katılım ve eğitim ile ilgili alt endeksler altındaki 11 gösterge bağlamında mevcut cinsiyet eşitliği düzeyini görmek için kullanılacaktır. Bu göstergelerden birinin "yönetici pozisyonlarındaki kadın oranı" olduğunu

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

belirtmek önemlidir (5.5.2). BBSC ayrıca her türlü şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara yönelik destek ve koruma hizmetleri sunan birimlerin kurumsal kapasitesini anlamaya yönelik bir “**kadın ve çocuk konukevleri hizmet ettiği kişi sayısı**” göstergesi de tanımlamaktadır.

SKA 6 - TEMİZ SU VE SANİTASYON

SKA 6'nın amacı, herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetleri ile sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almaktır. Bu hedef, ana sorumluluk alanlarından biri su ve atık su yönetimi olan Türk belediyelerini yakından ilgilendirmektedir. Hâlihazırda Türk belediyelerinin Su ve Kanalizasyon İdareleri, ulusal ve yerel düzenleme ve planlara uygun olarak içme suyu temini/arıtımı ve atık su toplama/arıtmadan sorumludur. Bu temel hizmetlerin tüm şehir nüfusuna sağlanması, sürdürülebilir şehirlerin temel bileşenlerinden biridir. Ulusal Atık su Arıtma Eylem Planı (UAAEP) uyarınca, 2023 yılında ülke nüfusunun tamamına atık su arıtma ve kanalizasyon hizmetlerinin sunulması hedeflenmektedir.

Belediyeler, yerel düzeyde SKA 6 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organlardır. Türkiye’de içme suyu yönetimi düşünüldüğünde; güvenli ve uygun fiyatlı içme suyuna erişim ile yeterli ve adil sanitasyon ve hijyene erişim belediyeler tarafından sağlanmaktadır. SKA 6.4, tüm sektörlerde su kullanım verimliliğini artırmayı ve sürdürülebilir tatlı su çekilmesini ve tedarikini sağlamayı hedeflemektedir ve bu, entegre su yönetiminin ana hedefidir. Verimlilik, belediyeler için entegre su yönetimi için sürekli devam eden bir süreçtir. İçme suyu yönetimi göz önüne alındığında, BBSC göstergeleri büyük ölçüde verimlilik için gerekli olan kayıp ve kaçaklara odaklanmaktadır. Şebekedeki kaçakları azaltmak, izinsiz tüketimleri ve faturasız izinli tüketimleri azaltmak en zorlu konulardır. Kayıp ve kaçağın yanı sıra, BBSC göstergeleri sırasıyla SKA 6.1, 6.2 ve 6.3’ün gerekliliklerini karşılayan içme suyuna erişilebilirlik, içme suyu kalitesi ve içme suyu tüketimi ile ilgili göstergeleri içermektedir. Bu üç alt hedefin ardışık olarak BB’ler tarafından kapsandığının altını çizmek gerekir. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 6.5 ve 6.6, her düzeyde bütünleşik su kaynakları yönetimini ele almakta ve su ile ilgili ekosistemlerin uluslararası iş birliği ile korunması, eski haline getirilmesi ve katılımın güçlendirilmesi Türkiye’de uzun yıllardır başarılı bir şekilde uygulanmaktadır.

SKA 6'nın toplamda 11 göstergesi vardır. BBSC göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 6 tanesini, kısmî olarak da 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 6’da kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 4’dür. SKA 6 göstergeleri arasında 3 tanesi Türkiye’de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 1’i Türkiye’nin gelişmişlik düzeyi ilgili değildir; 1 tanesi için ise Türkiye’de yerel düzeyde veri yoktur.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 6 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 7: SKA 6 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda il Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSAN- MAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslar- arası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 6 – Temiz Su ve Sanitasyon	11	6	1	6	1	4	3	1	1

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 7 - ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

SKA 7'nin amacı; herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak, yenilenebilir enerjinin payını ve enerji verimliliğini artırmaktır. Türkiye uzun yıllardır ekonomik, güvenilir ve modern enerji hizmetleri sunmaktadır, bu nedenle yenilenebilir enerji payının artırılması ve enerji verimliliğinin iyileştirilmesi başlıca zorlu alanlardır. Yenilenebilir enerjinin payının artırılması Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun sorumluluğundadır.

Türkiye'nin toplam yenilenebilir enerji kapasitesi 50.990 megavat (MW), hidroelektrik kapasitesi 31.280 MW, rüzgâr enerjisi kapasitesi 9.543 MW ve güneş enerjisi kapasitesi 7.070 MW'a ulaşmıştır. Türkiye ayrıca 1.595 MW'lık oldukça büyük bir jeotermal kapasiteye sahiptir.

REN21'in Yenilenebilir Küresel Durum Raporu'na göre, Türkiye'nin kurulu hidroelektrik kapasitesi küresel olarak %3'e denk gelmektedir. Ancak ülke, 2020 yılında yaklaşık 2.500 MW'lık ek hidroelektrik kapasitesi açısından Çin'den sonra ikinci sırada yer almıştır. 1990-2000 yılları arasında yenilenebilir enerji üretiminin toplam enerji üretimindeki payı yaklaşık %40 olmuştur. Türkiye, yenilenebilir enerjinin payını artırmak için olumlu bir ivmeye sahiptir ve yenilenebilir kapasitesi, ülkenin toplam kurulu elektriğinin %52,5'ini oluşturmaktadır.

Merkezi İdare (ve il idareleri), yerel düzeyde SKA 7 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organdır. Güvenilir ve modern enerji hizmetleri ile yenilenebilir enerjinin SKA 7'deki payının artırılması konusunda belediyelerin herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle SKA 7 ile ilgili temalar Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği olarak belirlenmiştir. Alt temalar ise Belediye Enerji Eylemi, Yenilenebilir Enerji Verimliliği ve Enerji Verimliliği olarak belirlenmiştir.

5627 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ve Enerji Verimliliği Kanunu ile Belediyeler "Kamu Binalarında Enerji Tasarrufundan sorumludur. Belediyeler; enerji verimliliği hedeflerine ulaşma konusunda, yeni kurulan enerji tasarruf birimleri ile kamu binalarında enerji yöneticisi atanması, minimum C sınıfı enerji kimlik belgesi alınması ve ısıtma ve soğutma sistemlerinde izolasyon yapılması konularında çalışmalar yapmaktadır.

SKA 7'nin toplamda 6 göstergesi vardır. BBSC göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 3 tanesini, kısmî olarak da 2 tanesini kapsamaktadır. SKA 7'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 1'dir. SKA 7 göstergeleri arasında 1 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konulardır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 7 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 8: SKA 7 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda il Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSAN- MAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslar- arası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 7- Erişebilir ve Temiz Enerji	6	5		3	2	1	1		

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

SKA 7, büyükşehir belediyelerinin yapısı ve sorumlulukları ile içselleştirilmiş ve göstergelerin belirlenmesinde SKA 7'nin tüm hedefleri göz önünde bulundurulmuştur. Göstergeler, 'ilin enerji kapasitesi ve yenilenebilir enerji payı, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji yatırımları ve belediyelerin enerji geri kazanım yatırımları' hakkında gerekli bilgileri sağlamaktadır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 8 - İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

SKA 8'in amacı; sürdürülebilir ekonomik büyüme bağlamında ülkelerin yapısal sorunlarını dikkate alan, uzun vadeli, kapsayıcı, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları içinde barındıran bir büyüme modelinin geliştirilmesidir. SKA 8 ekonomik büyüme ve istihdam olmak üzere iki ana temayı kapsamaktadır.

İstihdama yönelik hedeflerde kadınlar, gençler ve engelliler dâhil olmak üzere her kesim için insana yakışır iş imkânlarının sağlanmasına, iş yerinde güvenli ortamların oluşturulmasına, çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesine, ailelere sosyal koruma sağlayan işlerin geliştirilmesine ve çalışan haklarının korunmasına odaklanılmaktadır.

SKA 8 kapsamında 10 ana hedef bulunmaktadır ve hedeflerin tümü Türkiye için geçerlidir. Bunlar; Kişi başına düşen ekonomik büyümeyi sürdürmek, Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlere odaklanmayı da içerecek şekilde faaliyet çeşitlendirme, teknoloji yükseltme ve yenilikçilik yoluyla ekonomik verimliliği daha yüksek seviyelere ulaştırmak, Üretken faaliyetleri, insana yakışır iş üretimini, girişimciliği, yaratıcılığı ve yenilikçiliği destekleyen kalkınma odaklı politikalar geliştirmek ve finansal hizmetlere erişim yolunu da kapsayacak şekilde mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin kayıt altına alınması ve büyümesini teşvik etmek, 2030'a kadar, tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğini aşamalı biçimde iyileştirmek ve gelişmiş ülkelerin önderliğinde, ekonomik büyümenin çevresel bozulmadan ayrıştırılması için çaba göstermek, 2030'a kadar gençler ve engelliler dâhil herkes için tam ve üretken istihdam ve insana yakışır işlere erişmek ve eşit işe eşit ücret sağlamak, 2020'ye kadar ne istihdamda ne de eğitim veya kurslarda yer alan gençlerin oranını önemli ölçüde azaltmak, Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan kaçakçılığını bitirmek ve çocukların asker olarak kullanılması dâhil olmak üzere çocuk işçiliğinin en kötü türlerini yasaklamak ve ortadan kaldırmak üzere acil ve etkili tedbirler almak ve 2025'e kadar her türlü çocuk işçiliğini sona erdirmek, Başta kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için çalışma haklarını korumak ve güvenli ve emniyetli çalışma ortamları sunmak, 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünleri teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar geliştirmek ve uygulamak, Herkesin bankacılık, sigorta ve mali hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması için ulusal finansal kurumların kapasitelerini güçlendirmek olarak sıralanabilir.

Hedefler incelendiğinde, yerel düzeyde SKA 8 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organın merkezi İdare (ve il teşkilatları) olacağı görülmektedir. Bu alanlarda karar alıcı temel olarak merkezi hükümettir; yerel yönetimlerin ekonomik büyüme ve istihdam konusunda rolleri sınırlıdır. Yine de kendi faaliyetlerinde ve işletmeleri aracılığıyla yürüttükleri ekonomik faaliyetlerde, yukarıda tanımlanan prensipleri esas almaları beklenmektedir.

SKA 8'in toplamda 16 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 2 tanesini, kısmî olarak da 3 tanesini kapsamaktadır. SKA 8'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 11'dir. SKA 8 göstergeleri arasında 10 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 1 tanesi için Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 8 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsama durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 9: SKA 8 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsama durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si				
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER		
				BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KİSMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*	
						Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 8 – İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	16	12		2	3	11	11	1

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Belediyeler, işletmeleri aracılığıyla istihdam yaratabilir veya altyapıyı geliştirerek sanayi ve ticareti destekleyebilirler. Bu nedenle göstergelerden biri olarak '**kişi başına düşen GSYİH**' seçilmiştir. SKA göstergesi, GSYİH'nin büyüme oranına odaklanırken, danışman, şehrin ekonomik gelişimini Türkiye ortalaması ve diğer şehirlerle karşılaştırmak için daha iyi bir gösterge olduğu için kişi başına düşen GSYİH'yi kullanmıştır.

SKA 8.3, "Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi" ne odaklanmaktadır. Bu amacın altındaki gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı ile ilgilidir. Ancak Türkiye'de kayıt dışı istihdama ilişkin bölgesel düzeyde veri bulunmamaktadır. Bu hedef doğrultusunda "**10.000 kişi başına düşen girişim sayısı**" göstergesi kullanılmıştır.

Amaç 8.4, kaynak verimliliğini ve malzeme ayak izini iyileştirmekle ilgilidir. Belediyelerin maddi ayak izi üzerindeki rolü faaliyetleri ile sınırlıdır. Dolayısıyla bu hedefin altında herhangi bir gösterge belirlenmemiştir.

Amaç 8.5, 8.6, 8.7 ve 8.8. sırasıyla üretken istihdamın artırılması, istihdam, eğitim veya öğretimde olmayan gençlerin oranının azaltılması, zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılması ve işçi haklarının korunması ile ilgilidir. Yine, bu konular belediyelerin sorumluluklarıyla uyumlu değildir. Bununla birlikte, mesleki eğitim kursları düzenlemek gibi istihdam sorununu çözmeye yönelik çabaları vardır. Müşavir, illerdeki durumu değerlendirmek için "**İşsizlik oranı**", "**İşgücüne katılım oranı**", "**Belediyede çalışan engelli bireylerin oranı**" göstergelerini kullanmıştır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Amaç 8.9, sürdürülebilir turizmi teşvik edecek politikaların uygulanması üzerinedir. Belediyeler ya doğrudan ya da ili ziyaret için cazip hale getirerek turizm sektöründe aktif rol alabilirler. Bu hedefin altındaki gösterge “turizmin toplam GSYİH ve büyüme hızının bir oranı olarak GSYİH’ye etkisi” dir. Bu gösterge yerine Müşavir, “**Yabancı turist konaklama sayısı**”nı kullanmıştır.

Amaç 8.10 “Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurt içi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi”dir. Bir ilde bankacılık hizmetlerinin gelişmesinde belediyelerin hiçbir rolü olmadığı dikkate alındığında, bu hedef altında herhangi bir gösterge belirlenmemiştir.

Son olarak, belediyelerde ve bağlı şirketlerinde toplumsal cinsiyet ve engellilik durumunu değerlendirmek için BBSC göstergeleri olarak SKA göstergelerinin yanı sıra “belediyede çalışan engelli bireylerin oranı” ve “**belediyede çalışan kadınların yüzdesi**” eklenmiştir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 9 - SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

SKA 9'un amacı; dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmektir. SKA 9, rekabet ortamı yaratarak uluslararası ticareti kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Bu istihdam ve gelir yaratacaktır. SKA 9, üç odak alanı altında değerlendirilebilir: (i) Güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı; (ii) Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşme ve (iii) Yenilikçilik.

Merkezi İdare (ve il idareleri) ve belediyeler sorumlulukları paylaşır ve yerel düzeyde SKA 9 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilir. Bu nedenle, SKA 9 esas olarak ulusal ve bölgesel düzeydeki uygulamalarla ilgilidir.

SKA 9'un toplamda 12 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 4 tanesini, kısmî olarak da 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 9'da kapsamayan göstergelerin toplam sayısı 7'dir. SKA 9 göstergeleri arasında 7 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 2 tanesi için Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 9 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 10: SKA 9 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 9 – Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	12	11		4	1	7	7		2

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Hedef 9.1 kapsamında, Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik gelişmeyi ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlar arası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulmasına odaklanan 2 gösterge vardır: "9.1.1 Her mevsim geçit veren yolların 2 km yakınında yaşayan kırsal nüfusun oranı" ve "9.1.2 Ulaşım modlarına göre yolcu ve yük hacmi". İlk gösterge Türkiye'nin gelişmişlik durumu ile ilgili olmasa da ikincisi 4 gösterge tarafından kapsamaktadır:

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

- 1 | Toplu taşıma ile yapılan yolculukların nüfusa oranı
- 2 | Toplu taşımanın ulaşım türleri içindeki oranı
- 3 | Özel oto ulaşımının ulaşım türleri içindeki oranı
- 4 | Bisiklet kullanımının ulaşım türleri içindeki oranı

Amaç 9.2 “Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi” kapsamında üretim katma değeri ve üretim istihdamına ilişkin 2 gösterge bulunmaktadır; belediyenin sanayi üzerindeki rolü dikkate alınarak yerel koşullara uyarlanan gösterge, çalışmada kullanılan **“OSB dolu parsel oranı”** dır.

Amaç 9.3, küçük ölçekli endüstrilerin uygun fiyatlı kredi dâhil finansal hizmetlere erişimini artırmakla ilgilidir ve Amaç 9.5, bilimsel araştırmaları geliştirmek ve endüstriyel sektörlerin teknolojik yeteneklerini geliştirmek üzerinedir. Belediyelerin konuyla ilgili hiçbir etkisinin olmaması ve ayrıca il düzeyinde veri olmaması nedeniyle Müşavir, bu hedefler altında herhangi bir göstergeye yer vermemiştir.

2030’a kadar Amaç 9.4’ün başarılarını değerlendirmek için bir gösterge (Emisyon Yoğunluğu) kullanılır; bu, tüm ülkelerin harekete geçmesiyle birlikte, artan kaynak kullanım verimliliği ve temiz ve çevreye duyarlı teknolojilerin ve endüstriyel süreçlerin daha fazla benimsenmesi ile altyapı ve güçlendirme endüstrilerini sürdürülebilir hale getirmek için kendi kapasitelerine göre yükseltmektir.

Türkiye’de yerel düzeyde Amaç 9.a (Afrika ülkelerine, en az gelişmiş ülkelere, karayla çevrili gelişmekte olan ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerine genişletilmiş finansal, teknolojik ve teknik destek verilmesi yoluyla gelişmekte olan ülkelere sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı geliştirmenin kolaylaştırılması) ve Amaç 9.b (Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımı için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelere yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi) için veri bulunmadığından, bu hedefler kapsamında göstergeler kullanılmamaktadır.

Hedef 9.c “Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin önemli ölçüde artırılması” üzerindedir ve hedefin altındaki gösterge **“bir mobil şebeke tarafından kapsanan nüfusun oranı”** dır. Bu hedef altında 7 gösterge belirlenmiştir; **‘Kişi başına düşen cep telefonu hat sayısı göstergelerden biri iken, internet kapsama alanı, belediye hizmetlerine yönelik mobil uygulamalar, e-Belediye sistemine kayıtlı kullanıcı sayısı, sistemde sunulan hizmet sayısı, müşteri memnuniyet düzeyi ve e-belediye sisteminde gelir toplama oranı.’** Bu amaç, BB’lerin rolleri ve sorumluluklarıyla ilgili çeşitli göstergelerle genişletilmiştir.

Toplamda, SKA 9’un 12 göstergesi bulunmaktadır. BBŞÇ göstergeleri bu göstergelerden doğrudan 4’ünü ve kısmen 1’ini kapsamaktadır. SKA 9 kapsamında yer almayan toplam gösterge sayısı 7’dir. SKA 1 göstergelerinden 7’si Türkiye’de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal konulara ilişkindir ve 2 için yerel düzeyde veri bulunmamaktadır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 10 - EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

SKA 10'un amacı ülkeler içinde ve arasında eşitsizlikleri azaltmaktır. Merkezi İdare (ve il idareleri) ve belediyeler sorumlulukları paylaşır ve yerel düzeyde SKA 10 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilir.

SKA 10'un toplamda 14 göstergesi vardır. BBSÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 3 tanesini, kısmî olarak da 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 10'da kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 10'dır. SKA 10 göstergeleri arasında 8 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 5 tanesi için Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 10 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 11: SKA 10 göstergeleri ve BBSÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ'si					
		TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı			BBSÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
		Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil				Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok		
SKA 10 – Eşitsizliklerin Azaltılması	14	8		3	1	10	8		5

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

SKA göstergesi olan “mülteci nüfusun menşe ülkeye göre oranı” yerine “**on bin kişiye düşen geçici koruma statüsündeki kişi sayısı**” BBSÇ göstergesi kullanılmaktadır. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre, Türk mevzuatında “geçici koruma statüsü” doğru tabir olduğundan mülteci yerine geçici koruma statüsü kullanılmaktadır. Ayrıca geçici koruma statüsündeki kişilerin çoğunluğu Suriyeliler olduğu için veriler kökene göre ayrıştırılmamaktadır. Ayrıca, eşitsizliğe daha geniş bir açıdan bakmak adına BBSÇ'ye “**ikamet izni ile ilde bulunan yabancı uyruklu sayısının nüfusa oranı**” eklenmiştir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 11 - SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

SKA 11'in amacı şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanılır ve sürdürülebilir kılmaktır. SKA 11 amaçları şunları kapsamaktadır:

- Uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemleri sağlamak,
- Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmeyi, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimi planlamasını ve yönetimini geliştirmek,
- Dünyanın kültürel ve doğal mirasını korumak,
- Ölüm sayısını ve etkilenen insan sayısını azaltmak ve doğrudan ekonomik kayıpları önemli ölçüde azaltmak,
- Şehirlerin kişi başına olumsuz çevresel etkilerini azaltmak,
- Güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir, yeşil ve kamusal alanlara evrensel erişim sağlamak,
- Olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıları desteklemek;
- Kapsayıcılık, kaynak verimliliği, iklim değişikliğinin azaltılması ve iklim değişikliğine uyum, afetlere karşı dirençliliğe yönelik entegre politika ve planların benimsenmesi ve uygulanması.

SKA 11'in yukarıda bahsedilen amaçlarına paralel olarak, çıktılar dört odak noktasıyla değerlendirilebilir:

- i | Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşme,
- ii | Güvenilir ve karşılanabilir ulaşım,
- iii | Mekânsal planlama ve bölgesel kalkınma ve
- iv | Doğal ve kültürel mirasın korunması.

Belirtilen amaç çerçevesinde SKA 11'in genel hedefi; tarihi ve kültürel değerleri koruyan ve afetlere karşı dirençli, atıkların çevre üzerindeki etkilerini en aza indirecek etkin atık yönetim sistemlerine sahip, entegre ulaşım ağları ile güvenli ve erişilebilir; başta yaşlılar, engelliler, kadınlar ve çocuklar olmak üzere toplumu kent yaşamına güvenle dâhil eden insan yerleşimleri kurmaktır.

Öte yandan, SKA 11'in ulusal ve uluslararası düzeyde 'Yerel malzemeler kullanılarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmede mali ve teknik yardım dâhil olmak üzere en az gelişmiş ülkeleri desteklemek' gibi hedefleri de vardır.

Belediyeler yerel yönetimler olarak SKA'ların uygulanmasında vatandaşlara doğrudan hizmet sunabilmektedir. Türkiye'de belediyelerin SKA 11 amaçlarına ulaşmada önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. 2014 yılında yürürlüğe giren idari düzenleme ile büyükşehir belediyelerinin yetki alanlarının il sınırı olarak belirlenmesi, tanım değişikliği nedeniyle kentleşme oranı göstergelerinde kırılmaya neden olmuştur. Kentleşme oranı 2020 yılı itibarıyla %93'e ulaşmıştır. Bu da sürdürülebilir kalkınma sürecinde yerel yönetimlerin önemini göstermektedir.

SKA 11'in toplamda 14 göstergesi vardır. BBSC göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 10 tanesini, kısmî olarak da 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 11'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 3'tür.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 11 göstergeleri arasında 2 tanesi Türkiye’de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 1 tanesi için Türkiye’de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 11 göstergeleri ve BBSÇ’de kapsam durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 12: SKA 11 göstergeleri ve BBSÇ’de kapsam durumları

SKA’lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ’si					
		TÜİK SKA Raporu’na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu’nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA’lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı			BBSÇ’de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ’de KİSMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ’de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye’nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye’de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 11- Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	14	5	3	10	1	3	2		1

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

SKA 11’in tüm amaçları en az bir gösterge tarafından kapsamaktadır. Yalnızca Amaç 11.a (ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi) ve Amaç 11.b (2020’ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması) uluslararası / ulusal düzeyde oldukları için kapsamamaktadır.

Yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı tüm konutlara ve temel hizmetlere erişimin sağlanması ve gecekonduların iyileştirilmesi ile ilgili Hedef 11.1, “**Ruhsatsız konut sayısı**” göstergesi ile değerlendirilmektedir.

Herkes için erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine odaklanan Hedef 11.2, 4 gösterge (**Engelli kullanımına uygun toplu taşıma araçlarının sayısı, Kent merkezinde engelsiz ulaşımaya uygun tasarımlar içeren toplu taşıma durak sayısı, Toplu taşıma güzergâhlarının hizmet alanı büyüklüğü, Km başına toplu taşıma hizmet bedeli**) tarafından kapsamaktadır.

Amaç 11.3, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşme ve insan yerleşimi planlaması ve yönetimi ile ilgilidir. İki göstergesi bulunmaktadır. “11.3.1 **Arazi tüketim oranının nüfus artış hızına oranı**” olan ilk gösterge 2 gösterge tarafından kapsamaktadır. Bunlar; **‘Yapay alan büyüme hızının nüfus artış hızına oranı ve Kentsel ayak izinin yıllık büyüme hızı**’dır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Öte yandan, ikinci gösterge olan “11.3.2 Düzenli ve demokratik işleyen kentsel planlama ve kent yönetimine, sivil toplumun doğrudan katılım mekanizması bulunan şehirlerin oranı”, belediyelerin 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi uyarınca bir Kent Konseyi kurmakla yükümlü olması nedeniyle BBSC’de doğrudan kullanılmamaktadır.

Dünya kültürel ve doğal mirasının korunması ve korunmasına yönelik çabaları güçlendiren Amaç 11.4’ün başarıları, “11.4.1 Mirasın türüne göre (kültürel, doğal, karışık ve Dünya Miras Merkezi seçilmesi), hükümetin seviyesine (ulusal, bölgesel ve yerel/belediye), harcama tipine göre (işletme harcamaları/yatırım) ve özel fon tipine göre (bağışlar, özel ve kar amacı gütmeyen sektör ve sponsorluk) tüm kültürel ve doğal mirasın korunması ve muhafazası, korumada kişi başına yapılan toplam harcama (kamu ve özel)” yerine “**Restore edilen koruma altına alınmış yapıların oranı**” tarafından değerlendirilmektedir. Ayrıca “**müze sayısı**”, “**kültürel tesisleri ziyaret eden kişi sayısı**” ve “**sit alan sayısı**” gibi ek BBSC göstergeleri ile daha geniş bir perspektif elde edilmiştir.

Amaç 11.5, ağırlıklı olarak dirençlilik temasının kapsadığı afetin etkisini azaltmayı amaçlamaktadır. 4 gösterge (**100 bin kişi başına son 30 yılda afetlerde ölen kişi sayısının güncel nüfusa oranı, 100 bin kişi başına son 30 yılda afetlerde yaralanan kişi sayısının güncel nüfusa oranı, Son 30 yılda afetlerde yıkılan ve ağır hasar alan bina sayısı, Afet sonrası yapılan sigorta ödemeleri (DASK + Tarsim)** Amaç 11.5 ile doğrudan ilişkilidir:

Kentsel atık toplama hizmetlerinin tüm kent nüfusuna sunulması ve bu atıkların doğru yönetilmesi, sürdürülebilir bir kentin temelidir. Türkiye’de belediye atıklarının toplanması ve yönetiminden sorumlu olan kurumlar belediyelerdir. Toplama hizmeti ilçe belediyeleri tarafından, belediye atıklarının yönetimi ise büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülmektedir. Toplama hizmeti iyi bir düzeye ulaşmış olsa da (2018 itibarıyla nüfusun %99’u), ülke genelinde bu atığın çoğu hala düzenli depolama (2018’e kadar toplanan atığın %67’si) ve vahşi depolama (2018’e kadar toplanan atığın %20’si) yoluyla bertaraf edilmektedir.

“11.6.1 Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai bertaraf edilebilen kentsel katı atıkların toplam kentsel katı atıklara (şehir bazında) oranı” göstergesi, BBSC kapsamında aşağıdaki 5 gösterge (**Belediye atıklarının, (geri dönüşüm/yakma yoluyla) geri kazanılan yüzdesi, Belediye atıklarının, kompostlanan yüzdesi, Belediye atıklarının, düzenli depolama alanlarında bertaraf edilen yüzdesi, Belediye atıklarının, vahşi depolama sahalarında bertaraf edilen yüzdesi, Düzenli katı atık toplama hizmetine erişimi olan nüfus yüzdesi**) tarafından kapsamaktadır.

Amaç 11.7 (özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması) 8 gösterge (**Kent merkezinde, yeşil koridorlarla birbirine bağlı yeşil alan sayısı, Kamusal alan oranı, Kentsel alan içinde yer alan pasif yeşil alanların, toplam yeşil alan içerisindeki oranı, Kentsel alan içinde yer alan park alanlarında ağaçların kapladığı alanın toplam şehir yüzölçümüne oranı, Kentsel alan içinde yer alan park alanları dışındaki muhtelif alanlarda ağaçların kapladığı alanın toplam şehir yüzölçümüne oranı, Yaşanılan konuttan 500 m’lik mesafede yeşil alana erişebilen nüfusun toplam şehir merkezi nüfusuna oranı (%), Kentsel alan içinde yer alan su kütlesi alanlarının yüzölçümünün toplam kentsel alan yüzölçümüne oranı (%), Kent merkezinde yer alan yeşil koridorların toplam uzunluğu (km)**) tarafından kapsamaktadır:

Amaç bazında verilen bu göstergelere ek olarak yerel eğilimler, dinamikler, belediyelerin rolleri, görev ve kapasiteleri, veri mevcudiyeti dikkate alınarak çeşitli göstergeler geliştirilmiştir. Göstergelere ilişkin veriler toplanılmakta ve değerlendirilmektedir. Nicel değerlendirmenin yanı sıra her bir tema altında nitel değerlendirme de yapılmaktadır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 12 - SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

SKA 12'nin amacı; sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamaktır. Bu amaç, ana sorumluluk alanlarından biri atık yönetimi olan Türk belediyelerini yakından ilgilendirmektedir. Hâlihazırda Türk belediyeleri, ulusal ve yerel düzenlemelere ve planlara uygun olarak çeşitli atık akışlarının yönetiminden sorumludur.

Atık yönetimi konusunda deneyimli olmasına ve ulusal Sıfır Atık Programına yönelik devam eden çabaları olmasına rağmen yerel yönetimlerin, SKA 12 ve AB Döngüsel Ekonomi Stratejisi'ne yönelik bütünsel bir malzeme dengesi yaklaşımı hala eksiktir. Türkiye şehirleri, şehir, kurum ve bireysel düzeyde atık oluşumunu ve yerel kaynakların tükenmesini önlemek için sürdürülebilir tüketim ve üretim yolunda bir paradigma değişikliği başlatmak zorundadır.

Merkezi İdare (ve il idareleri) ve belediyeler, yerel düzeyde SKA 12 göstergelerine ilişkin sorumlulukları paylaşmaktadır. 2016 ve 2023 yılları arasında atık yönetimi sektörü uyumuna yönelik yatırım ihtiyaçlarının çoğunun, yetersiz uyum kapasiteleri, yaklaşım hakkındaki bilgileri ve ilgili finansman fırsatlarına erişimleri nedeniyle belediyeler bu önemli geçişe yönelik en kırılgan paydaş grupları gibi görünmektedir. Türkiye'nin AB Entegre Çevre Uyum Stratejisine (UÇES) göre belediyeler (%64,4) tarafından karşılanacaktır.

SKA 12'in toplamda 13 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 3 tanesini, kısmî olarak da 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 12'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 9'dur. SKA 12 göstergeleri arasında 8 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konular iken, 5 tanesi için ise Türkiye'de yerel düzeyde veri yoktur.

SKA 12 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 13: SKA 12 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 12 – Sorumlu Üretim ve Tüketim	13	2		3	1	9	8		5

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Bu nedenle Atık Yönetimi, BBŞÇ'nin temalarından biri olarak seçilmiştir. BBŞÇ'nin Atık Yönetimi teması, **sürdürülebilir tüketim ve üretim ile doğrudan bağlantılı olan ambalaj atıkları, atık elektrikli ve elektronik cihazlar, atık piller, belediye atıkları, bitkisel atık yağlar, inşaat atıkları, tehlikeli atıklar, tıbbi atıklar ve sıfır atıkla ilgili göstergeleri** kapsamaktadır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 13 - İKLİM EYLEMİ

SKA 13'ün amacı; iklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmektir. Bu amaç, Türkiye'deki belediyeler ve iklim eylemiyle ilgili sorumluluklarıyla oldukça ilgilidir. Hâlihazırda Türk belediyeleri yerel iklim değişikliği eylem planları (YİDEP'ler) hazırlamakla yükümlü değildir.

Aralık 2020 itibarıyla 30 büyükşehir belediyesinden 11'i gönüllü olarak YİDEP hazırlamıştır. Hem Azaltım Eylem Planı hem de Uyum Eylem Planı bulunan belediye sayısı sadece 5'tir. 30 büyükşehir belediyesinden 16'sı Sera Gazı Envanteri 'ne sahiptir, yani 14 büyükşehir belediyesinin envanteri henüz bulunmamaktadır. Hükümet, 2022'de YİDEP'lerin hazırlanmasını zorunlu hale getirmeyi planlamaktadır. Böylece belediyelerin bu amaç kapsamındaki sorumluluklarının artması beklenmektedir.

Şehirlerde artan nüfus ve kentleşme, iklim değişikliği üzerinde önemli etkilere sahipken, iklim değişikliğinden kaynaklanan aşırı hava olayları özellikle karmaşık ve hassas kentsel sistemler için yıkıcı olabilmektedir. Öte yandan, şehirler, emisyon azaltımları sağlama yetenekleri ve değişen koşullara uyum sağlama kapasiteleri aracılığıyla küresel iklim değişikliği sorunlarını ele alma konusunda benzersiz bir yeteneğe sahiptir.

Merkezi İdare (ve il idareleri) ve belediyeler sorumlulukları paylaşır ve yerel düzeyde SKA 13 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilir. 7. Ulusal Bildirim'e göre, Türkiye şehirlerinin iklim değişikliğinin etkilerine karşı savunmasız olması beklenmektedir. Ülkemizde son aylarda yaşanan afetler de bu öngörülerini desteklemektedir.

SKA 13'ün toplamda 8 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 6 tanesini kapsamaktadır. SKA 13'de kapsamayan göstergelerin toplam sayısı 2'dir. SKA 13 göstergeleri arasında 2 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konulardır.

SKA 13 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 14: SKA 13 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
		TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İt Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı			BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
		Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil				Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok		
SKA 13 - İklim Eylemi	8	1		6		2	2		

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Yukarıda bahsedilen nedenle İklim Eylemi, BBŞÇ'nin temalarından biri olarak seçilmiştir. BBŞÇ'nin İklim Eylemi teması, 'Azaltım ve uyum' ile ilgili göstergeleri kapsar.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 14 - SUDAKİ YAŞAM

Türkiye, 2011 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından 2011 yılında Türkiye’de Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Ulusal Stratejisi’ni hazırlamıştır. Türkiye’de korunan alanlar; doğal, tarihi, kültürel, bilimsel ve estetik öneme sahip veya yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan ekosistemler ile nadir, endemik türleri içeren karalar ile ulusal ve küresel ölçekte tehlike altındaki türler ve habitatlar ile deniz alanlarıdır.

Türkiye’de koruma faaliyetleri; özel çevre koruma bölgesi, milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, koruma ormanları, tohum meşcereleri, tohum ve gen bahçeleri, tarım işletmeleri, yaban hayatı koruma bahçeleri, doğal ve arkeolojik sit alanları, sulak alanlar ve biyosfer rezerv alanları gibi farklı statülere sahip alanlarda yürütülmektedir.

SKA 14’ün toplamda 10 göstergesi vardır. BBSÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 14’de kapsamayan göstergelerin toplam sayısı 9’dur. SKA 14 göstergeleri arasında 9 tanesi Türkiye’de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konulardır.

SKA 14 göstergeleri ve BBSÇ’de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 15: SKA 14 göstergeleri ve BBSÇ’de kapsanma durumları

SKA’lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBSÇ’si					
		TÜİK SKA Raporu’na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu’nda İt Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA’lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı			BBSÇ’de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ’de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBSÇ’de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
		Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye’nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil				Türkiye’de Yerel Düzeyde Veri Yok		
SKA 14 – Sudaki Yaşam	10	3		1		9	9		

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Merkezi İdare (ve il idareleri), yerel düzeyde SKA 14 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organ olması ve koruma alanları konusunda belediyelerin herhangi bir sorumluluğu bulunmaması sebebi ile SF, 14.5.1 SKA göstergesi ile aynı anlama gelen “**deniz alanlarında korunan alan miktarı**” olarak tek bir gösterge içermektedir. Bu nedenle Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması teması altında Koruma Alanları alt tema olarak seçilmiştir.

SKA göstergesi 14.1.1, kıyı ötrofikasyonu ile ilgilidir; bu konu Türkiye’nin kıyı alanları ile ilgili sorun teşkil etmemektedir, proje şehirlerinden çoğunun herhangi bir kıyısı veya deniz bağlantısı bulunmamaktadır. SKA göstergesi 14.2.1, deniz yönetimi için ülke düzeyinde bir konudur. SKA göstergesi 14.3.1, ortalama deniz asitliği (pH), mavi bayrak uygulamaları daha detaylı parametreler,

*This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.*

çalışmalar ve ölçümler içerdiğinden çok sınırlı bir göstergedir. SKA göstergesi 14.4.1, ülke düzeyinde bilgi gerektiren balık stoklarının oranı ile ilgilidir. SKA göstergesi 14.5.1 kapsamaktadır. SKA göstergesi 14.6.1, yasadışı balıkçılıkla mücadeleyi amaçlayan uluslararası araçların uygulanma derecesidir; ulusal düzeyde bir göstergedir ve her şehir için uygulanması mümkün değildir. SKA göstergesi 14.7.1, tüm ülkelerde GSYİH'ya oran olarak sürdürülebilir bir balıkçılık olup, ulusal düzeyde bir gösterge olup, il düzeyinde bilgi edinilmesi zor ve kıyası olmayan illerde uygulanması güçtür. SKA göstergeleri 14.a.1, 14.b.1 ve 14.c.1 deniz teknolojisi alanındaki araştırmalara ayrılan toplam bütçe oranı, yasal/yönetmelik/politika/kurumsal çerçeve ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin onaylanmasında ilerleme kaydeden ülke sayısına ilişkindir. Bu nedende, bu SKA göstergeleri BBSÇ göstergeleri olarak kullanılamamıştır.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 15 - KARASAL YAŞAM

İklim değişikliğinin etkilerinin önümüzdeki yıllarda doğal kaynaklar ve özellikle ormanlar üzerinde daha görünür olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye’de ormanlar iklim uyumunda kritik bir role sahiptir. Bu nedenle ormanlar için iklim değişikliği uyum stratejileri ve eylemlerinin hazırlanmasındaki amaç, ekonomik, çevresel ve sosyal maliyetleri azaltabilecek olası uyum önlemlerini ortaya çıkarmak ve tartışmaktır. Uyum stratejileri ve ilgili önlemlerin, ulusal düzeyden bölgesel ve yerel düzeye kadar tüm düzeylerde oluşturulması gerekmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB), toprak koruma, doğal kaynakların iyileştirilmesi, çölleşme ve erozyonla mücadele, çığ, heyelan ve erozyonla mücadele ve taşkın kontrol faaliyetleri konularında politika, strateji, plan ve projeler oluşturmak, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğini sağlamakla görevlidir.

“Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı”, 09 Mart 2005 tarihli Genelge (2005/2) ile Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. “Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı” stratejik hedefler, 7 operasyonel hedef, 23 çıktı, 74 eylem ve 165 gösterge içermektedir.

Türkiye, “2030 yılına kadar arazi bozunumunun dengelenmesi” için çaba göstermek için 15.3 numaralı BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri hedefine ulaşma konusundaki sorumluluklarını üstlenmektedir. Bu kapsamda, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde, tecrübelerimizden yola çıkılarak “Türkiye Arazi Bozunumunun Dengelenmesi Ulusal Raporu” hazırlanmıştır.

SKA 15’in toplamda 14 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 5 tanesini kapsamaktadır. Bahsi geçen 5 gösterge korunan alanlar, orman varlığı, tür koruma, sulak alanlar ve su kütlesi alt temaları ile ilgilidir. SKA 15’de kapsamayan göstergelerin toplam sayısı 9’dur. Söz konusu göstergeler Yeşil Alanlar ve Yeşil koridor alt temaları ile ilgilidir. SKA 15 göstergeleri arasında 9 tanesi Türkiye’de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konulardır.

SKA 15 göstergeleri ve BBŞÇ’de kapsam durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 16: SKA 15 göstergeleri ve BBŞÇ’de kapsam durumları

SKA’lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ’si					
SKA’lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu’na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu’nda İt Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBŞÇ’de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ’de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ’de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye’nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye’de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 15 – Karasal Yaşam	14	5		5		9	9		

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 16 - BARIŞ ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

SKA 16'nın amacı, insan hakları ilkeleri ile güçlü ve katılımcı kurumların uygulanmasıdır. Herkese karşı şiddetin azaltılması, çocuk istismarı ve sömürsünün sona erdirilmesi, hukukun üstünlüğünün teşvik edilmesi, organize suçla mücadele, rüşvetin azaltılması ve halkın bilgiye erişiminin sağlanması yine SKA 16'nın amaçları arasındadır.

Bu konular Türkiye'yi oldukça yakından ilgilendirmektedir. Ancak, bu amaçlar belediyelerin sorumluluklarının ötesine geçer ve ulusal düzeyde ele alınmalıdır. Bu nedenle bu çalışmada dikkate alınmamıştır.

SKA 16'nın toplamda 24 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 5 tanesini, kısmî olarak da 1 tanesini kapsamaktadır. SKA 16'da kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 18'dir. SKA 16 göstergeleri arasında 18 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konulardır.

SKA 16 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 17: SKA 16 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsama durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı	TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
				BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
							Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil	Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok
SKA 16 – Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar	24	9		5	1	18	18		

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

Bu bağlamda, SKA göstergesi olan “son iki yılda bir uyuşmazlık yaşayan ve resmi veya gayri resmi bir uyuşmazlık çözüm mekanizmasına erişen nüfusun mekanizma türüne göre oranı”, **belediyeler için en uygun halde olması için BBŞÇ göstergesi “uzlaşma yoluyla sonuçlandırılan kamulaştırma oranı”** olarak düzenlenmiştir. Ve başka bir BBŞÇ göstergesi “**belediye aleyhine sonuçlanan davaların oranı**” ile desteklenmektedir.

Merkezi İdare (ve il idareleri) ve belediyeler sorumlulukları paylaşır ve yerel düzeyde SKA 16 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilir. SKA 16 ayrıca her düzeyde etkin, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar geliştirmeyi hedeflemektedir. Müşavir, belediyelere bu açıdan performanslarını değerlendirmede yardımcı olacak birçok gösterge belirlemiştir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SKA 17 - AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR

SKA 17; temel olarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki ortaklıklara odaklanmaktadır. SKA, vergi ve diğer gelir toplama için yerel kapasiteyi geliştirmek, çevreye duyarlı teknolojilerin yayılmasını teşvik etmek ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını uygulamaya yönelik ulusal planları desteklemek için gelişmekte olan ülkelere uluslararası desteğe vurgu yapmaktadır.

Merkezi İdare (ve il idareleri), yerel düzeyde SKA 17 göstergelerinin sonuçlarına yönelik performansı etkileyebilecek birincil organdır.

SKA 17'nin toplamda 11 göstergesi vardır. BBŞÇ göstergeleri, bu göstergelerin doğrudan 5 tanesini kapsamaktadır. SKA 17'de kapsanmayan göstergelerin toplam sayısı 19'dur. SKA 17 göstergeleri arasında 19 tanesi Türkiye'de il düzeyinde ağırlıklı olarak merkezi idare tarafından yönetilen uluslararası/ulusal düzeyde değerlendirilen konulardır.

SKA 17 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsanma durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 18: SKA 17 göstergeleri ve BBŞÇ'de kapsanma durumları

SKA'lar		TÜİK SKA Raporu		SKA Göstergeleri ve Projenin BBŞÇ'si					
		TÜİK SKA Raporu'na dâhil olan SKA göstergesi sayısı	TÜİK SKA Raporu'nda İl Düzeyinde Bilgiler	KAPSANAN GÖSTERGELER		KAPSANMAYAN GÖSTERGELER			
SKA'lar (Sayı ve İsim)	Gösterge Sayısı			BBŞÇ'de KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KISMEN KAPSANAN SKA göstergelerinin sayısı	BBŞÇ'de KAPSANMAYAN SKA göstergelerinin sayısı	Kapsanmama durumunda*		
		Uluslararası / Ulusal Düzeyde Konu	Türkiye'nin Gelişmişlik Düzeyi ile İlgili Değil				Türkiye'de Yerel Düzeyde Veri Yok		
SKA 17 - Amaçlar İçin Ortaklıklar	24	11		5		19	19		

* Bu üç hariç tutma nedeni münhasır değildir ve bu nedenlerden birden fazlası nedeniyle SKA göstergeleri kapsanabilir.

This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the World Bank
Bu Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir

Bu yayında yer alan içeriğin sorumlusu Eptisa Mühendislik liderliğindeki konsorsiyumdur ve hiçbir şekilde İLBANK, Dünya Bankası veya Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak için kullanılamaz.

